

Міністерство освіти і науки України
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
Аграрний університет (UR) (м. Краків, Польща)
Варшавський університет природничих наук (SGGW) (Польща)
Університет Данубіус (Словацька Республіка)
Комратський державний університет (Республіка Молдова)
Політехнічний університет Картахени (Іспанія)
Національна академія аграрних наук України
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
Миколаївський національний аграрний університет
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 50-річчю
Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

28 жовтня 2022 року
м. Кам'янець-Подільський

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Іванишин В.В., д-р екон. наук, професор, член-кореспондент НААН, заслужений працівник сільського господарства України, ректор ЗВО «ПДУ»; **Бялковська О.А.**, д-р екон. наук, професор, проректор з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної діяльності ЗВО «ПДУ»; **Ясінецька І.А.**, д-р екон. наук, професор, академік академії наук вищої освіти України, проректор з навчальної роботи ЗВО «ПДУ»; **Місюк М.В.**, д-р екон. наук, професор, заслужений економіст України, директор навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів ЗВО «ПДУ»; **Загнітко Л.А.**, канд. екон. наук, доцент, завідувач науково-дослідної частини ЗВО «ПДУ»; **Корженівська Н.Л.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності; **Рудик В.К.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем; **Цвігун І.А.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу; **Чикуркова А.Д.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування ЗВО «ПДУ»; **Гайбура Ю.А.**, канд. екон. наук, доцент, відповідальна з наукової та міжнародної діяльності навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів ЗВО «ПДУ».

Рекомендовано до видання Вченою радою Закладу вищої освіти

«Подільський державний університет», протокол № 9 від 29 листопада 2022 р.

Інноваційний розвиток аграрного сектору економіки в умовах глобальних викликів: зб. наук. праць Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 50-річчю Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів. 28 жовтня 2022 р. Кам'янець-Подільський, 2022. 632 с.

(Реєстрація УкрІНТЕІ: Посвідчення № 397 від 07.09.2022)

Збірник містить наукові доповіді Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток аграрного сектору економіки в умовах глобальних викликів» (Кам'янець-Подільський, 28 жовтня 2022 р.) з питань менеджменту та публічного управління, розвитку економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, обліково-аналітичного забезпечення, оподаткування й аудиту діджиталізації економіки, розвитку фінансово-економічних відносин у суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

Юрій ТЮТЮННИК,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Світлана ТЮТЮННИК,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет,
Україна

АНАЛІТИЧНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ У МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Рівень ділової активності малих підприємств у сфері платіжних відносин характеризується поточною кредиторською заборгованістю, величина, динаміка та якість якої має суттєвий вплив на фінансовий стан суб'єкта господарювання. Кредиторська заборгованість – сума заборгованості підприємства кредиторам на певну дату. Кредитори – юридичні та фізичні особи, яким унаслідок минулих подій підприємство заборгувало певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Отже, кредиторська заборгованість розглядається як залучені на певний період у господарську діяльність підприємства оборотні кошти.

Послідовність аналізу поточної кредиторської заборгованості у малих підприємствах включає такі етапи [3, с. 467]:

1. Оцінювання величини, структури та динаміки поточної кредиторської заборгованості за видами (за довгостроковими зобов'язаннями; за товари, роботи, послуги; за розрахунками з бюджетом, у тому числі з податку на прибуток; за розрахунками зі страхування; за розрахунками з оплати праці) з використанням прийомів горизонтального і вертикального аналізу. Так, за даними розділу III пасиву «Поточні зобов'язання» форми № 1-м «Баланс» розраховується частка кожного виду поточної кредиторської заборгованості в загальній її величині, визначаються абсолютні та відносні зміни за видами заборгованості та в цілому, а також відхилення у структурі.

Під час аналітичних досліджень слід виявити поточну кредиторську заборгованість припустиму (нормальну), що виникає у результаті виконання

договорів, та неприпустиму (невиправдану), що утворюється унаслідок порушення договірних умов і платіжної дисципліни [2, с. 334]. Особливу увагу звертають на наявність і зростання простроченої заборгованості перед бюджетом, зі страхування, з оплати праці та перед іншими кредиторами, існування якої призводить до застосування відповідних фінансових санкцій до підприємства [4, с. 265].

2. Комплексне оцінювання поточної кредиторської заборгованості за системою відносних показників (табл. 1), розрахунок яких проводиться за інформацією форми № 1-м «Баланс» і форми № 2-м «Звіт про фінансові результати», складених відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [1].

Таблиця 1

Показники комплексного оцінювання поточної кредиторської заборгованості в малому підприємстві

Показник	Порядок розрахунку за даними форм № 1-м, 2-м (рядки, графи)	Оптимальна динаміка
Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості	Ф. № 2-м: 2050 Ф. № 1-м: $((\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.3} + (\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.4}) \div 2$	Зростання
Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	$365 \div \text{коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості}$	Скорочення
Частка поточної кредиторської заборгованості в капіталі, %	Ф. № 1-м: $((\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.3} + (\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.4}) \div 2$ Ф. № 1-м: $(1900, \text{гр.3} + 1900, \text{гр.4}) \div 2$	Зниження
Частка поточної кредиторської заборгованості в зобов'язаннях, %	Ф. № 1-м: $((\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.3} + (\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.4}) \div 2$ Ф. № 1-м: $((1595 + 1695 + 1700), \text{гр.3} + (1595 + 1695 + 1700), \text{гр.4}) \div 2$	Зниження
Частка поточної кредиторської заборгованості в поточних зобов'язаннях, %	Ф. № 1-м: $((\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.3} + (\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.4}) \div 2$ Ф. № 1-м: $(1695, \text{гр.3} + 1695, \text{гр.4}) \div 2$	Зниження
Відношення поточної кредиторської заборгованості до оборотних активів, %	Ф. № 1-м: $((\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.3} + (\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.4}) \div 2$ Ф. № 1-м: $(1195, \text{гр.3} + 1195, \text{гр.4}) \div 2$	Зниження
Припадає поточної кредиторської заборгованості на 1 грн поточної дебіторської заборгованості, грн	Ф. № 1-м: $((\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.3} + (\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.4}) \div 2$ Ф. № 1-м: $((1125 + 1135 + 1155), \text{гр.3} + (1125 + 1135 + 1155), \text{гр.4}) \div 2$	Наближення значення до 1
Відношення поточної кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	Ф. № 1-м: $((\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.3} + (\text{сума із 1610 по 1630}), \text{гр.4}) \div 2$ Ф. № 2-м: 2000	Зниження

Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості показує кількість її оборотів за календарний рік. Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості характеризує середню кількість днів, необхідних для здійснення платежів кредиторам. Оптимальною динамікою є зростання коефіцієнта обертання та скорочення тривалості одного обороту.

Частка поточної кредиторської заборгованості в капіталі, зобов'язаннях, поточних зобов'язаннях відображає рівень фінансової залежності підприємства від кредиторських запозичень. Оптимальна динаміка – зниження.

Про поліпшення стану платіжних відносин підприємства свідчить зниження показників, які визначаються відношенням поточної кредиторської заборгованості до оборотних активів і чистого доходу. Також важливою ознакою ефективності розрахунково-платіжних відносин є наближення до 1 значення показника, який характеризує, скільки припадає поточної кредиторської заборгованості на 1 грн поточної дебіторської заборгованості [3, с. 465-466].

3. Порівняльний аналіз поточної дебіторської та поточної кредиторської заборгованостей. Для проведення такого аналізу складається розрахунковий баланс, в якому порівнюються за видами та в цілому суми поточної дебіторської та поточної кредиторської заборгованостей. Результатом порівняльного аналізу поточної дебіторської та поточної кредиторської заборгованостей є визначення одного з видів сальдо:

- дебетового, тобто перевищення загальної суми поточної дебіторської заборгованості над сумою поточної кредиторської заборгованості – свідчить про те, що частина оборотних активів вилучена з господарської діяльності підприємства та перебуває в обороті дебіторів;

- кредитового, тобто перевищення загальної суми поточної кредиторської заборгованості над сумою поточної дебіторської заборгованості – характеризує залучення підприємством у господарську діяльність коштів юридичних і фізичних осіб.

Значне перевищення поточної дебіторської заборгованості, особливо за

товари, роботи, послуги, свідчить про безпроцентне кредитування інших підприємств, що стає причиною фінансових труднощів самого підприємства. Суттєве перевищення поточної кредиторської заборгованості також негативно характеризує діяльність підприємства та свідчить про напруженість у виконанні його платіжних зобов'язань [2, с. 338].

4. Обґрунтування заходів, спрямованих на поліпшення стану платіжних відносин підприємства. Зокрема, ефективне управління кредиторською заборгованістю передбачає:

- своєчасний моніторинг співвідношення між поточною дебіторською та поточною кредиторською заборгованостями;
- здійснення контролю за станом платежів за простроченою заборгованістю (постачальникам, за платежами до бюджету тощо).

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України № 39 від 25 лютого 2000 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення 11.10.2022).

2. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрія», 2020. 434 с.

3. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В., Дорошенко А.П. Оцінювання стану розрахунково-платіжних відносин у малих підприємствах. *Results of modern scientific research and development*. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Madrid, Spain. 2022. Pp. 462-468. URL: <https://sci-conf.com.ua/xi-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-results-of-modern-scientific-research-and-development-16-18-yanvary-2022-goda-madrid-ispaniya-arhiv/>.

4. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 566 с.

Юрій ТЮТЮННИК, Світлана ТЮТЮННИК	АНАЛІТИЧНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ У МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	467
Денис ФЕРУК	МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	471
Інна ЦВІГУН, Світлана КІР'ЯН	ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	476
Олена ЧУБАК	СУТНІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ЙОГО ПОБУДОВИ	482
Юлія ЯКОВЧУК	ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	487

**СЕКЦІЯ 4. РОЗВИТОК ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У СУСПІЛЬСТВІ В
УМОВАХ ПРОЯВУ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ**

Ірина АРТІМОНОВА, Тетяна КОРЧЕВНА	ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКІВ	493
Світлана БУРДЕНЮК	СИСТЕМА ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	497
Світлана БУРДЕНЮК, Лілія ГУРСЬКА	ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВИХ ТА БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ	502
Вікторія ВОЗНЮК	ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА	507
Віталій ВОЛОЩУК	ПАРАДИГМА ІНВЕСТИВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ	511
Віта ГАВРИЛЮК, Ярослава ОСАДЧУК	СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ	517
Ірина ЯСІНЕЦЬКА, Юлія ГАЙБУРА	ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ	521
Юлія ГАЙБУРА, Антон ГОРЄЛОВ	ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	525
Олеся ГАЩУК	СУЧАСНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ КРИЗИ	528
Марія ГОЛОВАТЮК	РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ	532
Наталія ГРИГОРЧУК, Андрій ПЕЧЕНЮК	ПОБУДОВА ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	537
Наталія ГРИГОРЧУК	КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В 2022 РОЦІ	541
Дмитро ДЕМА, Анастасія ВОЛКІВСЬКА	ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ – ВАЖЛИВЕ ДЖЕРЕЛО ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	545
Валентин ДРАНУС	ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ	548
Андрій ЗЕЛЕНСЬКИЙ	ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ	553